

JAARVERSLAG 2022

BELGISCHE FEDERATIE VAN VOEDSELBANKEN

STEENWEG OP ZELLIK 12, B 7 – 1082 BRUSSEL

INFO@FOODBANKS.BE

WWW.FOODBANKS.BE

INLEIDING

2022 is zonder twijfel het meest uitdagende jaar geweest in de geschiedenis van de Belgische Voedselbanken. De hoge inflatie en de oorlog in Oekraïne, met sterk gestegen energie- en voedselprijzen, hebben geleid tot een nooit geziene groei van het aantal mensen dat noodgedwongen beroep moest doen op voedselhulp.

Helaas kon aan de toegenomen vraag niet volledig worden voldaan wegens een ontoereikende bevoorrading. Het volume ontvangen producten is op het niveau van 2021 gebleven. Hierdoor is het aantal maaltijden dat we konden verdelen per capita gedaald.

Het voorbije jaar was echter ook een jaar van ingrijpende veranderingen binnen de organisatie. Niet minder dan 4 van de 9 Voedselbanken zijn verhuisd naar een nieuwe locatie. De Voedselbanken van Antwerpen, Charleroi en Limburg hebben hun intrek genomen in een meer aangepast gehuurd pand. De Voedselbank van Namen-Luxemburg heeft een nieuw gebouw in gebruik genomen. Zo beschikken deze Voedselbanken over een betere en meer aangepaste infrastructuur en zijn ze beter gewapend voor de toekomst.

De uitdagingen blijven ook voor 2023 groot. Het aantal behoeftigen zal waarschijnlijk verder toenemen en het wordt een hele opdracht om voldoende voedsel in te zamelen om zo goed mogelijk aan de vraag te voldoen. Het maatschappelijk belang en de rol van de Voedselbanken in de strijd tegen voedselonzekerheid en voedselverspilling is en blijft zeer belangrijk.

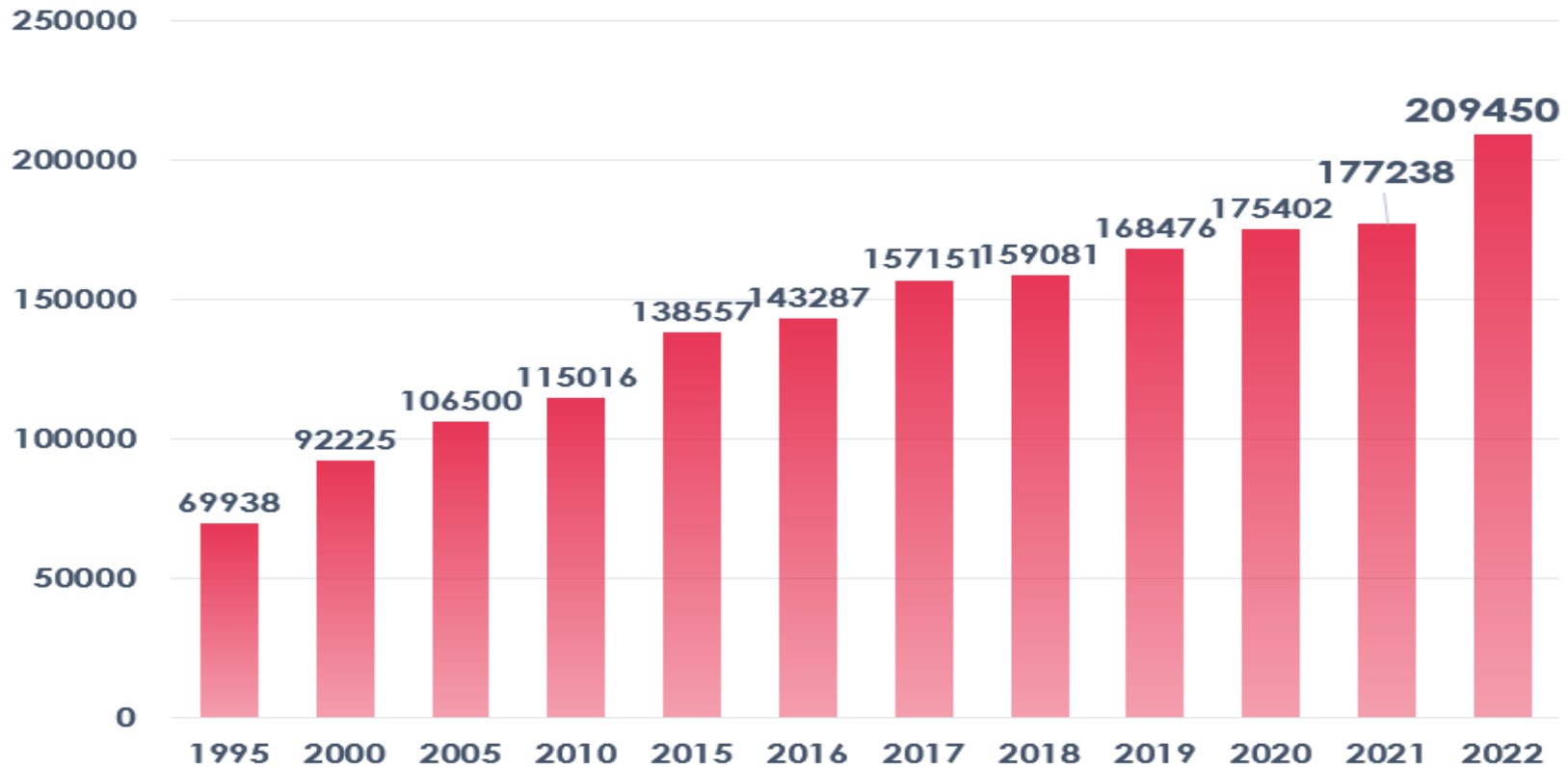
Dit alles is enkel mogelijk dankzij de onbaatzuchtige inzet van de vele vrijwilligers zowel bij de Voedselbanken als bij de aangesloten verenigingen, de voedselscheningen van onze loyale partners en de financiële steun van de vele particulieren, bedrijven en de overheid. We zijn erg dankbaar en trots op deze ongelooflijke mobilisatie in België. Het is echter duidelijk dat de inspanningen moeten worden gehandhaafd.

De noden zullen in 2023 hoogstwaarschijnlijk nog verder toenemen, gezien de weinig hoopvolle vooruitzichten als gevolg van de ongunstige geopolitieke situatie.

Jef Mottar
Gedelegeerd bestuurder

Piet Vanthemsche
Voorzitter

BEGUNSTIGDEN

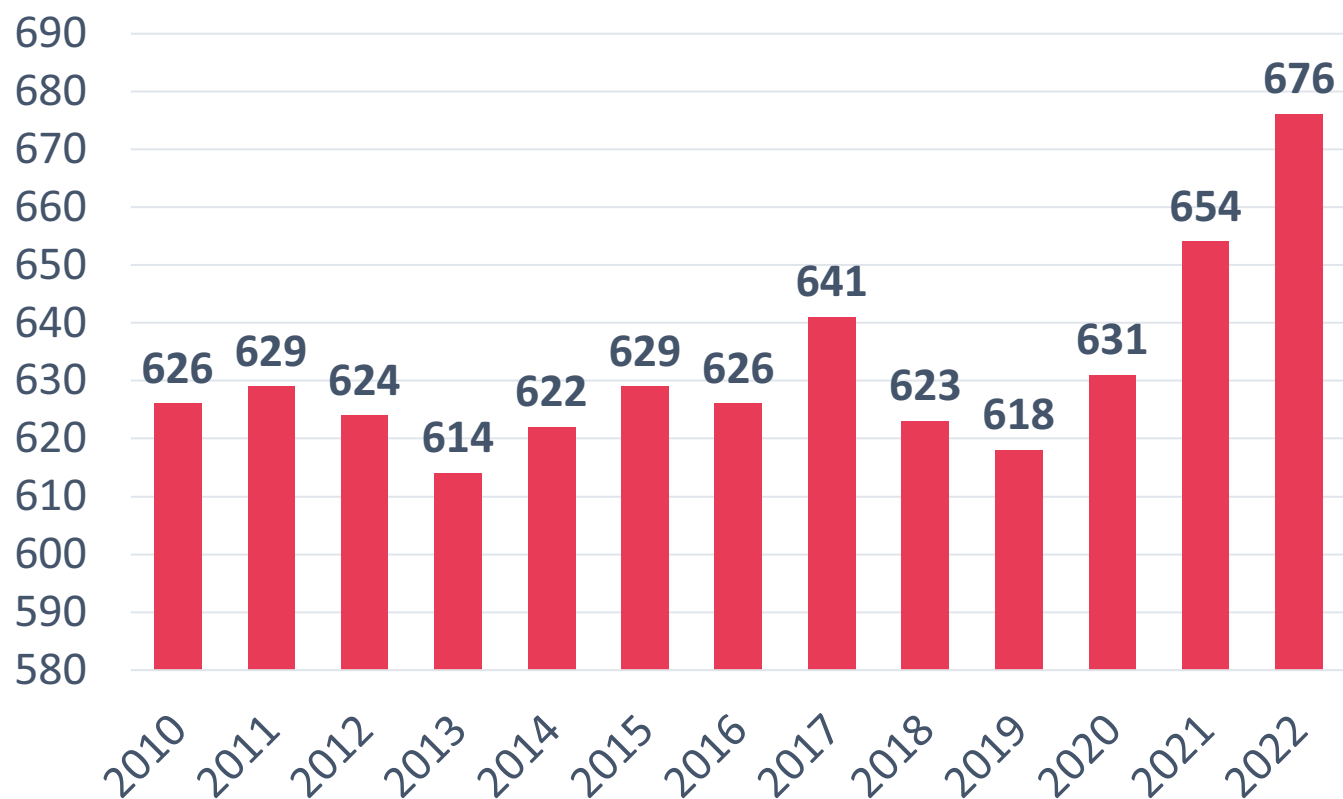
In 2022 nam het aantal mensen dat beroep deed op voedselhulp via de 676 bij de Voedselbanken aangesloten organisaties toe van 177.238 in januari tot 209.450 in december. Dit is een toename met 18,2%. Het maandelijks gemiddeld aantal bedroeg 193.344. Deze ongeziene toename werd in de hand gewerkt door de sterke stijgingen van de energie- en voedselprijzen in de loop van het jaar, mede veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne.

PROFIEL BEGUNSTIGDEN

Geslacht	51,2 % 48,8 %
Volwassenen (18-65 jaar)	66,7 %
waarvan 18-24 jaar	17,2 %
Senioren > 65 jaar	7,2 %
Kinderen en jongeren (0 - 18 jaar)	26,1 %
waarvan 0 - 14 jaar	20,2 %
waarvan 14 - 18 jaar	5,9 %
Eénoudergezinnen	27,2 %
waarvan alleenstaande moeders	73,1 %

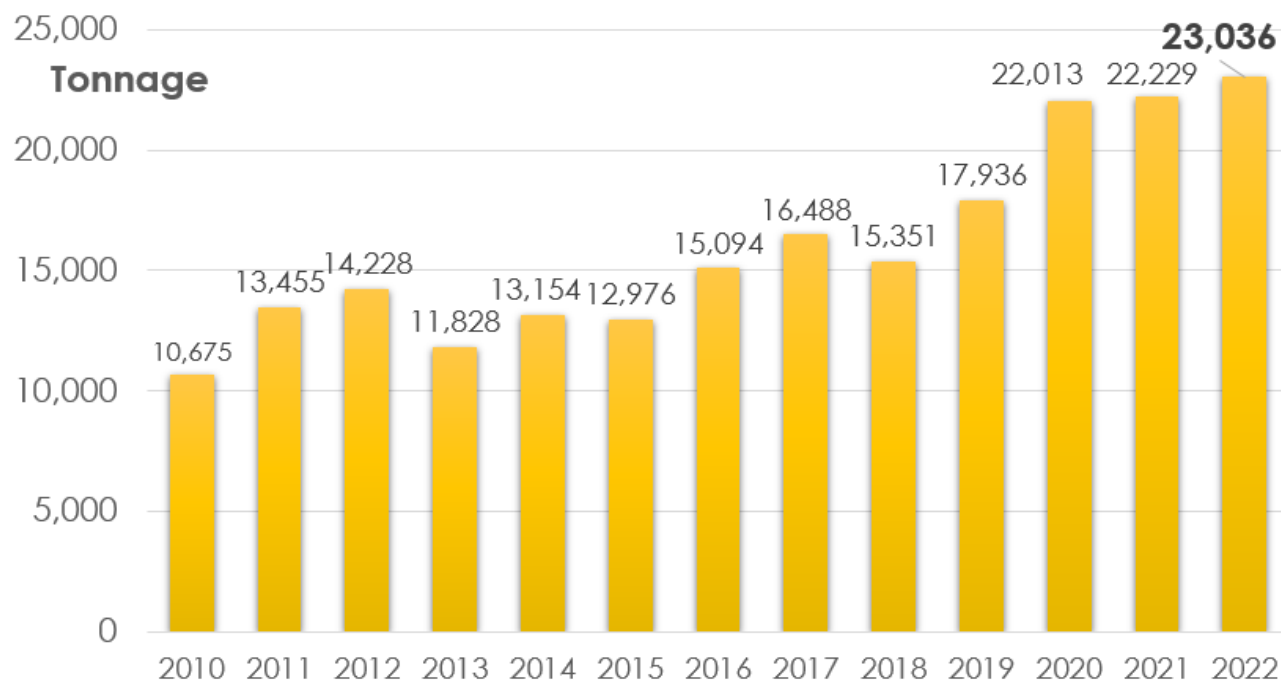
Opvallend is de vaststelling dat de jongeren sterk vertegenwoordigd zijn in de populatie die aangewezen is op voedselhulp. Ongeveer 4 op 10 van de begunstigten zijn jonger dan 24 jaar en iets meer dan 1 op 4 zelfs jonger dan 18 jaar. 2 op 10 zijn kinderen jonger dan 14 jaar. Het valt ook op dat ruim 1 op 4 alleenstaande ouders zijn, waarvan ongeveer 75% vrouwen.

AANGESLOTEN CARITATIEVE VERENIGINGEN

Eind 2022 waren er 676 liefdadigheidsverenigingen aangesloten bij de Voedselbanken. Dit is een toename met 22 ten opzichte van het vorige jaar. In 2021 werd ook al een stijging met 23 verenigingen opgetekend. Nooit eerder is dit aantal zo hoog geweest. De groei van het aantal aangesloten verenigingen situeert zich vooral in Brussel en in de provincies Oost- en West-Vlaanderen.

BEVOORRADING

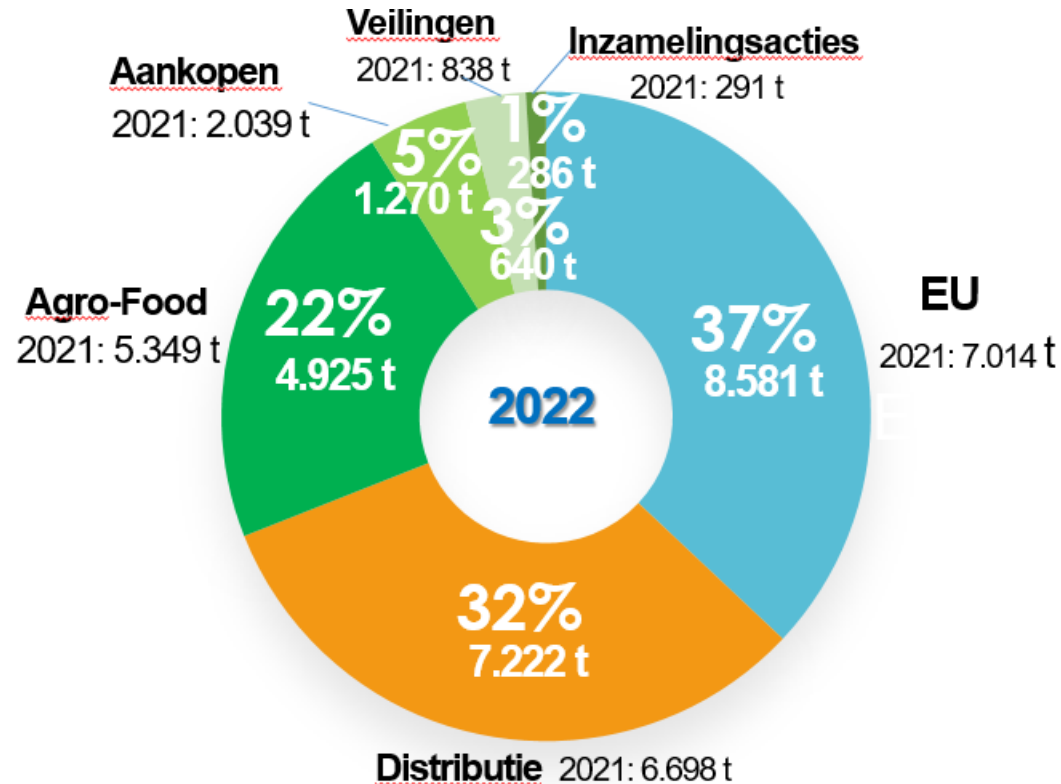
In 2022 werd via het netwerk van de Belgische Voedselbanken **23.036 ton voedsel en hygiëneproducten** verdeeld, een vergelijkbaar volume met het jaar voordien. Dit komt overeen met ongeveer **46 miljoen maaltijden**. De totale handelswaarde van de verdeelde producten komt overeen met ongeveer 86,5 miljoen euro.

Het volume overschotten van de voedingsindustrie nam evenwel af met 8%, maar dit kon worden opgevangen door een verhoogd volume producten van het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD), uitzonderlijke aankopen en een gestegen volume onverkochte levensmiddelen ontvangen van de distributiesector.

12.985 ton of 56,4 % van de totaal verdeelde hoeveelheid goederen waren gerecupereerde onverkochte voedingswaren die aldus gevaloriseerd werden en bijgedragen hebben tot het verminderen van voedselverliezen.

Door de toename van het aantal begunstigen en de stagnatie van de aanvoer van producten daalde het gemiddeld ontvangen aantal kg voedsel per begunstigde van 125 naar 110 kg op jaarbasis.

BEVOORRADINGSBRONNEN

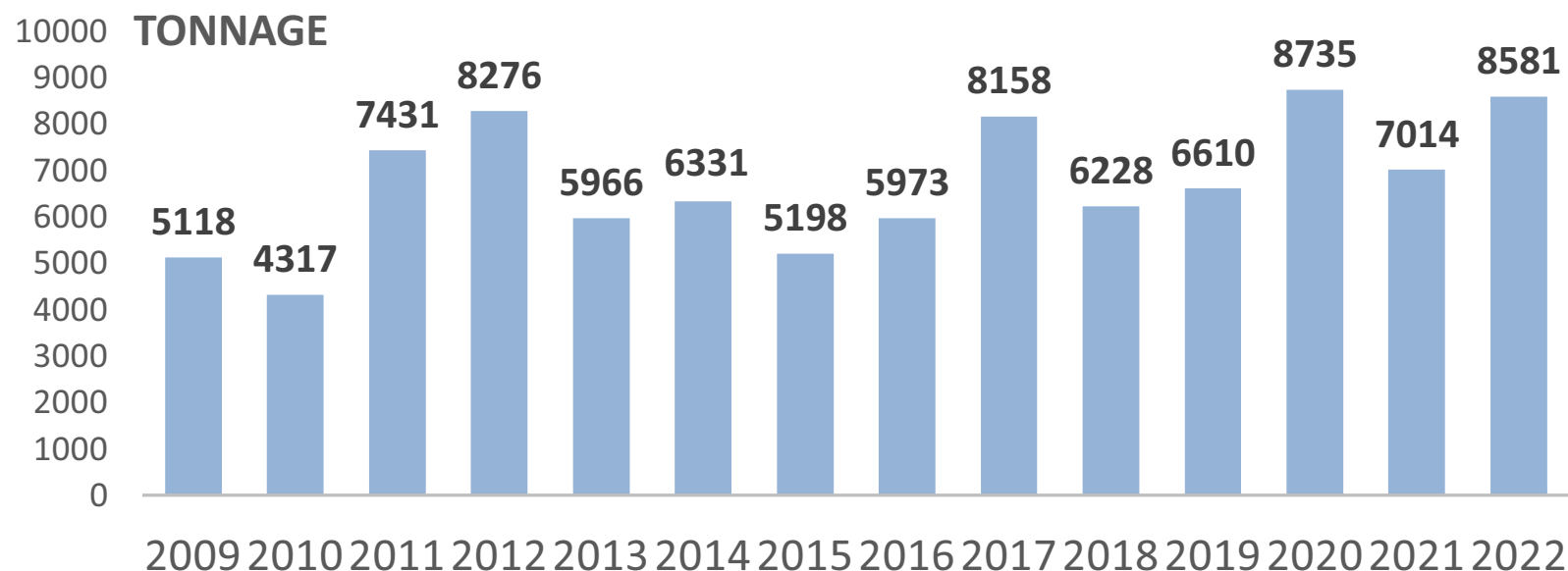

Het Europees Fonds voor Hulp aan de meest Behoeftigen bleef ook in 2022 de belangrijkste bevoorradingbron met 37% van de totaliteit, een toename met 1.567 ton in vergelijking met 2021. Het aandeel van de distributie kende eveneens een groei met 524 ton. De schenkingen van overschotten door de voedingsindustrie daalden echter met 424 ton. In 2022 werd, gedwongen door de toegenomen vraag, 1270 ton voedsel en hygiëneproducten aangekocht. Dit was mogelijk dank zij de solidaire financiële steun van de overheid, particulieren, bedrijven en organisaties.

De dalende tendens van de schenkingen vanuit de voedingsindustrie de laatste 2 jaren is bijzonder opvallend en is een aandachtspunt.

Meer dan de helft (56,4 %) van de totaliteit van de ingezamelde producten zijn gerecupereerde kwaliteitsvolle voedseloverschotten, waardoor 12.359 ton voedselverlies kon worden vermeden.

EUROPEES FONDS VOOR HULP AAN DE MEEST BEHOEFTIGEN

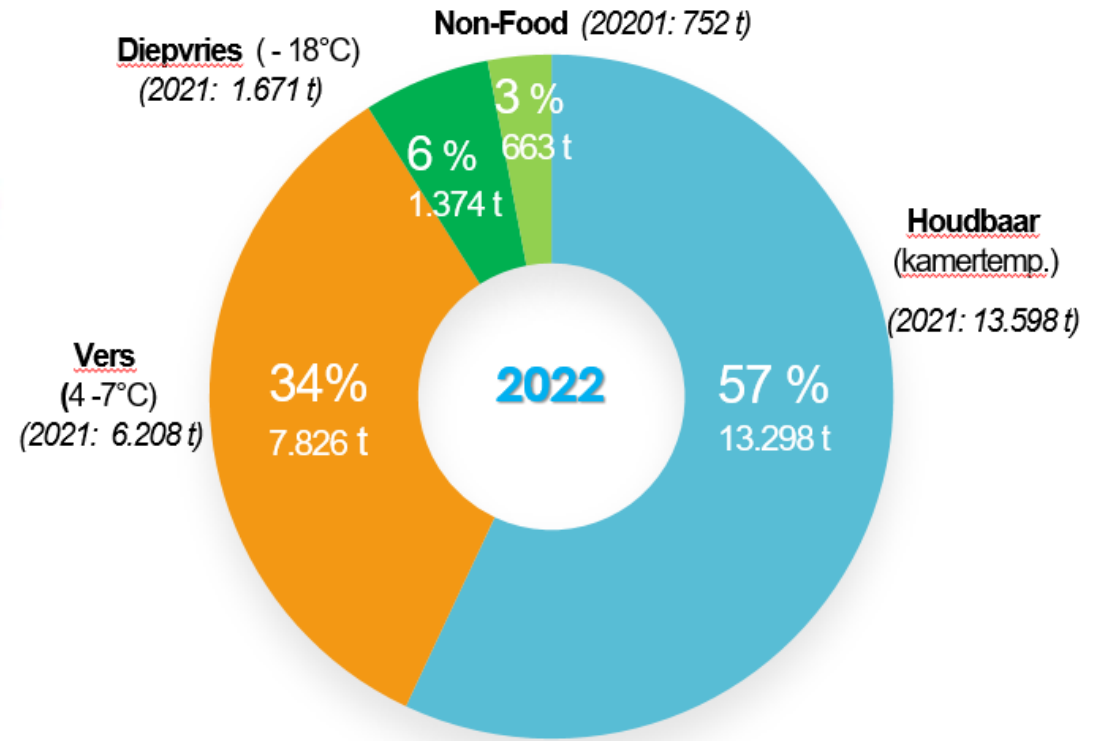
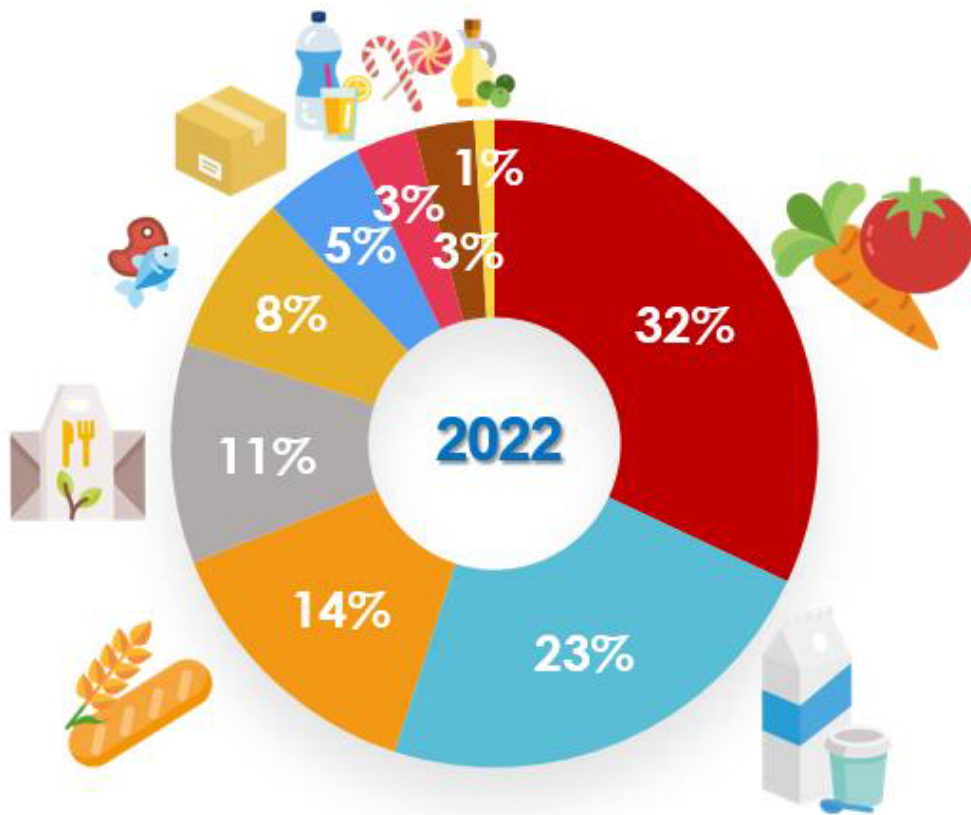

Dankzij het Europees Fonds voor Hulp aan de Meest Behoeftigen (FEAD) kan de Belgische federale overheid (POD Maatschappelijke Integratie) voedsel aankopen voor gratis voedselhulp. In 2022 werd aldus via de Voedselbanken 8.581 ton verdeeld. Dit is merkkelijk meer dan in 2021, ondanks de sterke stijgingen van de aankooprijzen. Dit kan worden verklaard door de verhoging met ongeveer 50% van het aankoopbudget met extra middelen vanuit het REACT EU Programma.

Het volume Europese producten is en blijft de belangrijkste bron van bevoorrading. Voor 2023 zal eveneens nog beroep kunnen gedaan worden op een bijkomend budget van het REACT EU Programma, waardoor het assortiment en het volume producten vergelijkbaar zal zijn met dit van 2022.

De vooruitzichten vanaf 2024 zijn echter bijzonder weinig hoopgevend. In het kader van de nieuwe Europese begroting ESF+ voorziet de Belgische overheid nagenoeg een halvering van het budget in vergelijking met 2022 en 2023.

AARD VAN DE PRODUCTEN

Het aandeel groenten en fruit in het totaal productassortiment vertegenwoordigt het hoogste volume (32%), gevolgd door zuivelproducten (23%) en graan- en andere zetmeel houdende producten, o.a. brood, aardappelproducten en ontbijtgranen (14%). Bereide gerechten vertegenwoordigden 11% van het verdeelde assortiment en 8% bestond uit vlees en vis. Het totaal assortiment is nutritioneel vrij evenwichtig samengesteld. Dit is o.m. een gevolg van de uitzonderlijke aankoop van een belangrijk bijkomend volume, waardoor een bijsturing van de nutritionele balans mogelijk was.

Opvallend is ook de belangrijke toename met 1.618 ton van het volume verse producten (4-7°C) t.o.v. 2021, producten met eveneens een gemiddeld gezonder nutritioneel profiel.

NATIONALE ACTIES

ACTIE	2019	2020	2021	2022
COLRUYT Collecte	284 378 €	137 629 €	218 504 €	174 908 €
DELHAIZE Collecte	605 558 €	244 107 €	490 680 €	472 818 €
LIDL "Good Taste Zero Waste" actie		150 000 €	145 000 €	302 673 €
TOTAL	889 936 €	531 736 €	854 184 €	950 399 €

De opbrengst van de jaarlijkse collectes bij Colruyt en Delhaize kende een terugval, maar vertegenwoordigt nog steeds een significant volume levensmiddelen. Het succes van een inzamelactie hangt in belangrijke mate af van de aanwezigheid van vrijwilligers in de winkels voor het uitdelen van de waardebonnen aan de klanten.

Daarnaast konden we terug rekenen op een bijdrage via de Lidl actie "Good Taste, Zero Waste". Hierbij wordt de opbrengst van de verkoop van producten op vervaldatum geschonken aan de Belgische Voedselbanken. Voor 2022 was de opbrengst aanzienlijk hoger dan de voorbije jaren.

De Voedselbanken ontvangen de ingezamelde bedragen niet als dusdanig, maar het equivalent aan nutritioneel hoogwaardige en kwaliteitsvolle levensmiddelen, overeenkomend met de waarde van het ingezamelde bedrag.

FINANCIËLE ASPECTEN

De **inkomsten** in 2022 bedroegen 8.565.621 € tegenover 7.245.477 € het jaar voordien. Onze particuliere schenkers bleven ons zeer trouw en verhoogden nog hun aandeel dankzij een zeer succesvolle kerstcampagne. De overheid was iets minder gul dan in 2021, maar tekende toch voor 1.660.000 €. De grootste stijging kwam echter van de ondernemingen en speciale acties waarbij we een grote gift noteerden van de Nationale Loterij 2020 en waar ook de “Good Taste, Zero Waste” campagne van Lidl op kruissnelheid kwam.

De **uitgaven** stegen tot 7.677.716 € tegenover 6.391.841 € in 2021. De voedselaankopen bleven met 2.621.449 € nagenoeg constant, maar door de stijgende voedselprijzen alsook door een kwalitatiever productengamma konden we voor deze som slechts 63 % van het volume van het vorige jaar aankopen. De logistieke kosten stegen sterk onder invloed van de stijging van de loon-, energie- en brandstofkosten. De door ons gesubsidieerde werkingskosten van de regionale Voedselbanken namen dan weer sterk toe door verhuis- en huurkosten in Limburg, Charleroi en Antwerpen. De afschrijvingen namen toe door de ingebruikname van het nieuwe gebouw in Namen. We deden ook een uitzonderlijke gift van 100.000 € aan de Europese Federatie van Voedselbanken (FEBA) ter ondersteuning van de werking van de Voedselbank in Oekraïne.

In 2022 werd een **netto winst** geboekt van 887.905 €, nagenoeg gelijk aan het vorige jaar.

De totale **investeringen** in 2022 bedroegen 2.210.857 €. Die hebben grotendeels betrekking op de nieuwbouw voor de Voedselbank van Namen-Luxemburg. Verder werden er ook nieuwe koelcellen en zonnepanelen geïnstalleerd in de Voedselbank van Limburg.

In 2023 moeten we op zoek naar een nieuwe locatie (huur of koop) voor de Voedselbank van Antwerpen en gaan we verder met het aankopen van voedsel om de sterk verminderde aanvoer vanuit de agrovoedingsindustrie enigszins te compenseren. In dat licht trachten we ook de overheid te sensibiliseren om het schenken van voedseloverschotten fiscaal aantrekkelijker te maken voor de producenten en distributeurs.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

De Belgische Voedselbanken bieden een grote maatschappelijke meerwaarde: 1 euro doneren levert maatschappelijk een veelvoud op.

De Belgische Voedselbanken samen met hun aangesloten organisaties hebben een belangrijke maatschappelijke impact en maken voor veel mensen het verschil tussen leven of overleven. De voedselhulp die we aan gezinnen bieden gaat verder dan het stillen van de honger alleen. Het geeft hen de kans om verder te kijken dan de lege boodschappenmand of de lege brooddoos en te focussen op andere belangrijke aspecten in hun leven, zoals school, werk en gezondheid. Veel sociale problemen starten namelijk bij een gebrek aan kwalitatieve voeding.

De Social Return on Investment (SROI) geeft het maatschappelijke rendement weer van een project. Hierbij worden de effecten op sociaal, economisch en milieuvlak in rekening gebracht.

Met behulp van de *Social Value Engine*, een wetenschappelijke methodiek ontworpen door Social Value UK, kon de VIVES Hogeschool een geldwaarde berekenen om de maatschappelijke impact van de werking van de Voedselbanken te meten.

Voor 2022 werd de maatschappelijke meerwaarde van de Voedselbanken berekend op **338,2 miljoen euro**. **Elke geïnvesteerde euro in de Voedselbanken leverde een meerwaarde op van 7,92 euro.**

Concreet betekent dit dat indien de activiteiten van de Voedselbanken zouden overgenomen worden door de overheid of een privé organisatie, de jaarlijkse maatschappelijke kost ongeveer 338 miljoen zou bedragen .

BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN

03 02 22 - Persmoment - Grote bezorgdheid over stijgende voedsel- en energieprijzen - De dramatische stijging van de energieprijzen, die sinds medio 2021 door iedereen wordt gevoeld, zal zwaar drukken op mensen in onzekere situaties. Daarnaast wordt ook een aanzienlijke stijging van de voedselprijzen verwacht. Dit kan ertoe leiden dat in 2022 meer mensen een beroep moeten doen op voedselhulp.

03 03 22 - Radio2 - Voedingsdeskundige Sandra Bekkari is al bijna 4 jaar ambassadeur voor de Voedselbanken. Ze ging naar de Voedselbank Oost-Vlaanderen, waar veel voedselpakketten zouden worden uitgedeeld. "Als ik zie hoeveel mensen afhankelijk zijn van de Voedselbanken, ben ik sprakeloos. Het is voor mij dan ook vanzelfsprekend om als vrijwilliger mijn steentje bij te dragen."

30 03 22 - Minister Karine Lalieux heeft de Voedselbank van Charleroi en het Centrum bezocht ter gelegenheid van een speciale levering van 30 pallets met menstruatie- en hygiëneproducten, georganiseerd dankzij vrijgekomen financiële middelen. Zij maakte van de gelegenheid gebruik om te herinneren aan het belang van deze producten en om de nieuwe lokalen van de Voedselbank te bezoeken.

Van 15 tot 28 06 22 - Tijdens de jaarlijkse nationale voedselinzameling van Colruyt konden de klanten hun donatie vragen aan de kassa's. Deze actie werd ondersteund door een nationale radiocampagne "Honger gaat niet met vakantie" (op Radio 1, Clara, Radio 2, MNM, Studio Brussel - op Bel RTL en Nostalgie).

14 07 22 - Persbericht - De vraag voor voedselhulp is sinds januari met 15% gestegen, terwijl de donaties dalen - De Belgische Federatie van Voedselbanken trekt aan de alarmbel en lanceert een oproep tot donaties. Door de stijgende energie- en voedselprijzen zijn steeds meer mensen gedwongen een beroep te doen op de Voedselbanken.

21 09 22 - De Voedselbank van Charleroi en het Centrum heeft haar nieuwe lokalen op de Marché Vespéral in Marcinelle ingehuldigd. Sinds april is het een echt logistiek platform geworden voor de verenigingen in het oosten van Henegouwen, van Chimay tot Soignies. Het levert levensmiddelen aan meer dan 50 verenigingen, 18 OCMW's en ondersteunt bijna 19.000 begunstigen. Sinds één jaar wordt de structuur nieuw leven ingeblazen en worden nieuwe projecten ontwikkeld.

26 09 22 - Online training voedselveiligheid - Het waarborgen van voedselveiligheid is niet alleen een basisvereiste, maar ook een wettelijke verplichting voor Voedselbanken en verenigingen. Er is een nieuw leerpad online gezet op <https://www.ugent.be/bw/foodscience/en/news-events/news/learning-path-food-bank.htm> om alle (nieuwe) vrijwilligers en medewerkers van deze organisaties te trainen in voedselveiligheid.

26 11 22 - Inhuldiging van de nieuwe lokalen van de Voedselbank Limburg - Dankzij een aanzienlijke investering van de Belgische Federatie van Voedselbanken kon de Voedselbank Limburg haar intrek nemen in een gloednieuw, ruim en functioneel distributiecentrum in Hasselt/Ekkelgaarden.

Van 24 11 tot 27 12 22 - Jaarlijkse nationale voedselinzameling bij Delhaize met honderden vrijwilligers tijdens de week van 25/11 tot 01/12 voor de verdeling van bonnen die door klanten aan de kassa konden worden gescand.

28 11 22 – "Armoede: in dit tempo zullen de Voedselbanken het niet kunnen bijbenen" - Om onze duizenden vrijwilligers te steunen, bezocht **onze ambassadeur Julien Lapraille** de Voedselbank van Charleroi. Hij ontmoette ook vrijwilligers en mensen in nood bij de lokale aangesloten vereniging Comme Chez Nous, die dankzij donaties van de Voedselbanken veel mensen in nood helpt.

Van 10 tot 31 12 22 - De langste kersttafel - Onze kersttafel was dit jaar langer dan ooit! 242.090 mensen in nood genoten van een feestelijke maaltijd op kerstavond!

VOORUZICHTEN EN UITDAGINGEN

De huidige situatie is alarmerend. Er zijn momenteel geen signalen dat het aantal begunstigen zal afnemen in 2023 waardoor de vraag naar voedselhulp verder zal toenemen. Daartegenover stellen we gedurende de 2 voorbije jaren vast dat er merkkelijk minder overschotten werden ontvangen van de voedingsindustrie, een tendens die zich dit jaar waarschijnlijk zal verderzetten. Hierdoor is de kans zeer reëel dat het te verdelen volume aan voedsel zal afnemen en niet zal kunnen worden voldaan aan de verwachte toenemende vraag.

Daarenboven zullen vanaf 2024 de Europese middelen voor voedselhulp in belangrijke mate afnemen. Voor de Voedselbanken betekent dit op jaarbasis een vermindering van het volume goederen met ongeveer 3.000 ton ten opzichte van 2022.

Dit verlies van 3.000 ton of nagenoeg 12,5% van het totaal verdeelde volume in 2022 komt boven op de verwachte verdere afname van de schenkingen uit de voedingsindustrie en zal zich sterk laten voelen.

De Belgische Federatie van Voedselbanken trekt daarom aan de alarmbel en wijst op de essentiële maatschappelijke rol die zij spelen.

Wij roepen de federale en regionale overheden dan ook op om de budgetten voor voedselhulp in het kader van het Europees Sociaal Fonds (ESF+) te verhogen. Bijkomende fiscale stimuli voor voedselschenken in het kader van voedselhulp kunnen eveneens bijdragen tot een oplossing. In elk geval zal extra financiële steun van de bevoegde overheden de komende jaren onontbeerlijk zijn.

Er bestaat geen twijfel dat de stijgende inflatie en de hoge energieprijzen een aanzienlijke impact hadden en nog steeds hebben op de levensstandaard van de bevolking. Dat bevestigt een studie van de Belgische Federatie van Voedselbanken in samenwerking met het marktonderzoeksbureau Dedicated uit augustus 2022.

Uit het onderzoek⁽¹⁾ blijkt dat meer dan de helft van de respondenten slechts over beperkte spaarbuffers beschikt en het later in de maand moeilijk heeft om de eindjes aan elkaar te knopen. Het gevolg is dat zij zich moeilijk kunnen voorzien in hun basisbehoeften zoals voedsel, kleding, verwarming en gezondheidszorg. Bijna alle respondenten waren het eens over de oorzaak van deze situatie: de stijgende kosten van levensonderhoud.

Op basis van deze cijfers kan men zich de komende periode verwachten aan een stijgende nood aan voedselhulp, wat de maatschappelijke rol van de Voedselbanken nog zal versterken.

⁽¹⁾ Onderzoek onder 1007 personen uitgevoerd door marktonderzoeksbureau Dedicated in samenwerking met de Belgische Federatie van Voedselbanken in augustus 2022.

SAMENSTELLING VAN HET BESTUURSORGaan

(op datum van 31 december 2022)

Piet Vanthemsche	Voorzitter
Luc Rogge	Vice-voorzitter
Ignace Bosteels	Vice-voorzitter
Bruno Neve	Vice-voorzitter
Jozef Mottar	Gedelegeerd Bestuurder
Henry Buyens	Secretaris-generaal
Gaëtane Demeure	Bestuurder
Alain Bulon	Bestuurder
Fons Jaspers	Bestuurder
Luc Goossens	Bestuurder
Paul Demedts	Bestuurder
Nicolas Leonard	Bestuurder
Pierre Vanassche	Bestuurder
Jean-Marie Standaert	Extern bestuurder
Dirk Decoster	Extern bestuurder
Roby Van Daele	Extern bestuurder

Commissaris-revisor:

RSM Belgium, vertegenwoordigd door Marie Delacroix

MEDEWERKERS BELGISCHE FEDERATIE VAN VOEDSELBANKEN

(op datum van 31 december 2022)

Jef Mottar	Gedelegeerd Bestuurder
Etienne Rubens	Algemeen Coördinator
Henry Buyens	Secretaris-generaal
Marc Mertens	Penningmeester
Jean Van Wiele	Facturatie
Freddy Bevernage	Legaten
Jacqueline Vanhussel	Communicatie
Peter Van Bossuyt	Communicatie
Pierre de Villers	Communicatie
Gaëtane Demeure	Propsectie en Bevoorrading
Peter Coppens	Bevoorrading
William De Witte	Aankoop
Lieve Busschots	Voedselveiligheid
Philippe Van Eerdewegh	IT
Alain Vandermeersch	IT
Roland Vandermeersch	IT
Alain Claesens	Verzekeringen
Alfons De Vadder	Vertalingen

